జీవన పోరాటం

-మంథా భానుమతి

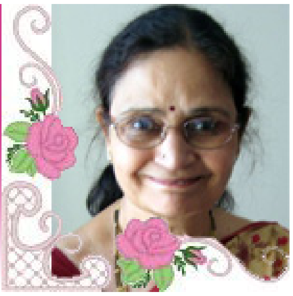

(గత సంచిక తరువాయి)

అందరిలోకీ ముందుగా తేరుకున్నది సుబ్బులు. ఎక్కువ రోజులు తన దగ్గర ఉంచుకుని, ఫీజులకీ, బట్టలకీ, ఆఖరికి తిండికి కూడా నరహరి డబ్బు పంపితే, గిరి చేత పనిచేయించుకుంటూ వెంటే తిప్పుకున్న గోపాల్రావు అక్కడ్నుంచీ లేచివెళ్ళిపోయాడు పెరట్లోకి. వెనుకే అతని భార్య.

విష్ణు సాలోచనగా చూశాడు.

"నిజమేనర్రా! ఏదో వచ్చినంత చదువు చెప్పించి వాడి పొట్ట వాడు పోసుకుంటున్నాడనుకున్నాం కానీ వాడికి ఇరవయ్యారేళ్లు నిండుతున్నాయనీ, పెళ్లి చెయ్యాలనీ మనెవరికీ తట్టలేదు. వాడంతట వాడే చెప్పుకోవలసి వచ్చింది. అదే వాళ్ళమ్మున్నా, నాన్న సయోధ్యుడైనా ఇలా ఉండేదా?" సుబ్బులు బాధగా అంది.

నరహరి తప్పు చేసినవాడిలా తలొంచుకున్నాడు.

"నువ్వెందకన్నయ్యా తలొంచుకుంటావు? తిండి పెట్టకుండా వాళ్లింట్లో వెళ్లగొడితే ఇంతవాడ్ని చేశావు. ఏదో మన దృష్టిలో పడలేదు నిజమే. అంతమాత్రాన మనం నేరం చేసినట్లు కాదు. ఇప్పుడు వీడికి మాత్రం కట్నం లేకుండా చేసుకుంటారా?

సూరమ్మత్తయ్య అమ్మాయినిస్తాం అని చెప్పడానికి వెళితే చెట్టెక్కి కూర్చోదని గ్యారంటీ ఏమిటి? అయినా యమున ఏమంటుందో" విష్ణు అన్నగారిని సముదాయించాడు. అతను నరహరికి ఏమాత్రం బాధ కలిగినా సహించలేడు.

విష్ణు భార్య లలిత కూడా అవునన్నట్లు చూసింది. లలిత చాలా నెమ్మదస్తురాలు. డిగ్రీ పాసయింది.

తెలివిగా ఆలోచిస్తూ అందరి సమస్యల్నీ అర్థం చేసుకుంటూ సలహాలిస్తుంటుంది. యమునకి ఆవిడంటే చాలా గురి.

"అదీ నిజమేననుకో. మనం గిరికంటే మంచి సంబంధం తేగలమా అని. పిల్లాడు బుద్ధిమంతుడు. మనం అంటే ఇష్టం.

యమునని ప్రాణంలా చూసుకుంటాడనడంలో ఢోకా లేదు. మిగిలిన విషయాలు. వాడి ఉద్యోగం, సూరమ్మ సంగతీ చూడాలి" సుబ్బులు నరహరిని చూస్తూ అంది.

"ఏదో వేరే వాళ్ళకి ఇద్దామనుకున్నది వాళ్ళకే ఇస్తే సరీ"

నరహరి ఎలాగో గొంతుపెగల్చుకుని అన్నాడు. అతనికి ఏం చెయ్యాలో బోధపడటం లేదు. మందుల కంపెనీ ఉద్యోగం పోగానే మాంద్యంలోకి వెళ్ళిపోయాడతను. కావేరి పెళ్ళప్పటి హుషారు, ఉత్సాహం మచ్చుకైనా కనిపించడంలేదు.

"ముందు యమునని కనుక్కోండత్తయ్యా. కట్నం ఎలా అడుగుతారో నేనూ చూస్తాను. అసలు వాళ్ళెవర్నీ పెళ్లికి పిలవనక్కర్లేదు. చెప్పే పనికూడా లేదు."

అప్పుడే ఇంట్లోకి వచ్చిన గిరి అన్నాడు.

"అదెలా బావుంటుందీ. పీటల మీద మీ నాన్న కూర్చోవాలి కదా స్నాతకానికి."

"అదంతా తరువాత. నేను రావులపాలెం వెళ్ళి తేల్చుకునొస్తా. ముందు యమున."

"లలితా నువ్వు కనుక్కుంటావా? కుదిరితే అందరూ ఇక్కడే ఉన్నారు కదా. గురువుగారిని ముహూర్తం ఉందేమో చూడమనచ్చు. అసలు సుందరేం మాట్లాడట్లేదు. నీ అభిప్రాయం?"

"ఆలోచిస్తున్నా అత్తయ్యా! అనుకోకుండా వచ్చిన మాటలు కదా రెండురోజులాగి చెప్పచ్చా గిరీ"

"అలాగే అక్కా! తొందరేం లేదు. నేను రాత్రికే బయలుదేరి రాజమండ్రి వెళ్లిపోతున్నాను. ఎల్లుండి ట్రంకాల్చేసి మాట్లాడతా. మీ కందరికీ ఇష్టమైతే రావులపాలెం వెళ్లి సెటిల్చేసేస్తాను."

●●●

"ఇదేమీ బాగోలేదురా గిరి! ఒక్కసారి వెళ్లి మీ నాన్నతో, పిన్నితో చెప్పి వస్తాం. బ్రతిమాల్తే ఆ మాత్రం వినకపోదు సూరమ్మ. కన్న తండ్రి లేకుండా పెళ్లంటే బంధువుల్లో ఏం బాగుంటుంది చెప్పు. స్నాతకం పీటల మీద కూర్చోడానికి అసలు మగపెళ్ళివారంటూ ఉండద్దా"

సుబ్బులు గిరిని సముదాయించబోయింది.

నాలుగురోజులయ్యాక మళ్ళీ అంతా నరహరి ఇంట్లో సమావేశమయ్యారు.

నరహరి పడక్కుర్చీలో కూర్చుని చిన్నపుస్తకంలో చెయ్యవలసిన పనులు రాసుకుంటున్నాడు.

"చక్కగా ఉంటుందత్తయ్యా! ఆవిడరావటం నాకిష్టంలేదు. మా నాన్నకి పెద్ద తేడా తెలీదు. మావయ్యలూ అత్తయ్యలూ వస్తారు. స్నాతకం బంగారత్త, మామ చేస్తారు. ర్యాలి వెళ్లి చెప్పొచ్చా." గిరి ఈ విషయంలో పట్టుదలగా ఉన్నాడు.

గిరి యమునని పెళ్లి చేసుకుంటానని అడిగిన రోజు రాత్రే, సుందరి నరహరితో మట్లాడింది. వెతుకుతే కొంచెం ఎక్కువ చదువు, ఉద్యోగం ఉన్న వాడు దొరక్కపోడు. గిరి అయితే తెలిసిన కుర్రాడు, కోరి వచ్చాడు. కానీ, బరువు బాధ్యతలన్నీ తమవే అవుతాయి. అత్తిల్లు ఆశలేదు. అయితే యమునని అతనైతే బాగా అర్థం చేసుకుంటాడేమో?

ఏమీ పాలు పోక చివరికి యమున మీద వదిలేశారు. లలిత పిన్ని అడిగినప్పుడు యమున ముందు ఏమీ మాట్లాడలేదు.

ఆలోచిస్తే గిరి ఫరవాలేదనిపించింది. చిన్నపట్నుంచీ అతనంటే అభిమానమే ఉండేది.

ముక్కూ మొహం తెలియని వాళ్లకంటే నయమేనేమో.

తొందరలో ఎవరికో ఒకరికిచ్చి పెళ్లి చేసెయ్యడం ఖాయం.

అట్లాంటప్పుడు గిరి మామయ్య అయితేనేం?

అసలు గిరి అడిగినప్పట్నుంచీ ఆలోచిస్తూనే ఉంది.

లలిత చేసుకోమనీ వద్దనీ ఏమీ చెప్పలేదు.

యమునకి తన స్వభావం గురించి బాగా తెలుసు.

తన అభిప్రాయాల్ని ఖచ్చితంగా చెప్పడంలో, అమలు చెయ్యడంలో ఏ మాత్రం సంకోచించదు. ఇప్పుడు తన జీవితంలో ముఖ్యమైన నిర్ణయం తీసుకోవాల్సి వచ్చినప్పుడు సందిగ్ధంలో పడిపోయింది. ఏం చెయ్యాలి.

మరీ చిన్నప్పుడు తమ ఇంట్లో ఉన్నాడేమో కానీ గిరితో పెద్ద పరిచయమేం లేదు. పెళ్లిళ్లకీ, పండగలకీ కలిసినప్పుడు తప్ప, బాబాయిల వెంట నీడలా తిరిగేవాడు. అందరితో సరదాగా కబుర్లు చెప్తూ ఎప్పుడూ నవ్వుతూ ఉంటాడు.

కోపంతో ఎవర్నీ కసరగా తను చూడలేదు. మనిషి బాగానే ఉంటాడు. రెండు మూడుసార్లు సినిమాలకి వెళ్లినప్పుడు అదీ పదిమంది తక్కువకాకుండా నవ్వుతూ, నవ్విస్తూ, ఇంటర్వెల్లో సోడాలూ, వేరుసెనక్కాయలూ పట్టుకొస్తూ.. అంతే.

యమునకి ఆ వయసుకి ఒక తోడులో ఉండవలసిన గుణాలన్నీ గిరిలో బాగా కనిపించాయి. తమ సంసారం ఎలా ఉంటుందీ?

ఇంటి యజమానిగా గిరి ఎంతవరకూ సమర్ధించగలడూ? ఒక తండ్రిగా ఏ విధంగా ఉంటాడూ, ఇవన్నీ ఆలోచించే అవగాహనలేదు.

చూడవలసిన పెద్దలు ఆర్థిక ఇబ్బందులూ, సంసార సాగరం ఈదిన అలసట, కొంత అమాయకత్వంతో ఉదాసీనంగా ఉండిపోయారు.

యమున "సరే" అని తలుపాక, గిరి అత్తయ్యతో వాదన వేసుకున్నాడు, పిన్నిని పెళ్లికి పిలవద్దని.

"సరేరా! నీ ఇష్టం. ఇంక పెళ్లి పదిహేను రోజుల్లో ఉంది. కార్డులు వేయించి ఎవర్ని పిలుస్తావో పిలుచుకో. నీ బట్టలకి రెండువేల రూపాయలిస్తాను. కావలసినవి కొనుక్కో. విష్ణూ! ఇంకా ఏమైనా కావాలేమో చూడు ఈ లిస్టులో" నరహరి విష్ణుకి చేతిలో పుస్తకం ఇచ్చి అన్నాడు. ఆనంద్ ఒడుక్కి వచ్చిన వాళ్లంతా అట్టే ఉండిపోయారు యమున పెళ్లి అయాక వెళ్దామని.

●●●

"గిరిధారీ! ఎక్కడున్నావురా? మగపెళ్లివారం వచ్చాం. సుబ్బులూ మా విడిది ఎక్కడా?" బంగారమ్మగారి హడావుడికి ఇంటిల్లిపాదీ బయటికి వచ్చేశారు. నరహరి ఇల్లు కొత్తగా వేసిన వెల్లలతో సున్నం వాసన వేస్తూ ఘాటుగా ఉంది.

ఇంటిముందు తాటాకు పందిరి వేశారు. పందిరి గుంజలకి అరటిచెట్లూ, ఈ చివర్నుంచి ఆ చివరికి నాలుగువైపులా మావిడి తోరణాలు.

అప్పుడప్పుడే వస్తున్న చామంతి పూలదండలు గేటుకు అలంకరించారు.

గుమ్మాలన్నింటికీ రంగులు, గడపలకి పెయింటింగులూ.

వాకిలంతా ముగ్గులతో కళకళ్లాడిపోతోంది. గిరి నాలుగంగల్లో వీధిలోకి వచ్చాడు. ఆ రోజు పొద్దున్నే అతన్ని పెళ్లి కొడుకుని చేశారు. తన వాళ్లెవరూ రాలేదని లోలోపల చిన్న బుచ్చుకున్న గిరి బంగారత్త మాట వినగానే ఉత్సాహంగా అడుగులు వేశాడు. జీవితంలో అతిముఖ్యమైన రోజు.

అత్తయ్యలంతా వచ్చారు.

అమ్మన్న కూడా ఇద్దరు కూతుళ్లతో వచ్చి హడావుడి చేస్తోంది. అయినా పెళ్లి కొడుకుని చెయ్యగానే స్వంత వాళ్లంటూ లేకపోతే ఎంతలోటూ?

సుబ్బులత్తయ్య ముందుకి రావడానికి లేదుకదా! తను అనాథలా, ఒంటరిగా మనసులో ఏదో మెలిపెడుతున్న బాధ. ఈ బంగారత్త నిన్ననే రావచ్చుకదా! పోన్లెద్దూ స్నాతకం సమయానికయినా వచ్చింది.

తనకి తనే సర్ది చెప్పుకుని ముందుకి వస్తున్నవాడల్లా.

కాళ్లు నేలకి అతుక్కుపోయినట్లు ఆగిపోయాడు.

బంగారత్త, వెనుకే పసిపిల్లాడిలా నవ్వుతూ మామ, అంతవరకూ బాగానే ఉంది. పక్కనే కేశవుడు, సూరమ్మ సంకోచిస్తూ నిలబడిపోయారు.

వారికి కొంత దూరంలో గిరి మేనమామలు.

సూరమ్మని చూడగానే గిరి మొహం రక్తం అంతా ఎవరో తోడేసినట్లు పాలిపోయింది.

"అబ్బ! ఎంత చక్కగా ఉన్నాడో మా నాయన. పేరు పెట్టినందుకు అచ్చు ఆ గిరిధారిలాగే ఉన్నాడు."

బంగారమ్మ గిరి దగ్గరగా వచ్చి అంతెత్తున ఉన్న గిరి తలవంచి నుదుటిమీద ముద్దుపెట్టింది.

గిరి చాలా పొడుగయ్యాడు. ఉంగరాల జుట్టు సగం నుదురు కప్పేస్తూ, ఆల్చిప్పల్లాంటి కళ్లు, దట్టమైన కనురెప్పలు, కోటేసినట్లున్న ముక్కు. అందగాడేనని చెప్పచ్చు. తన స్వంత ఇల్లూ, తల్లిదండ్రులూ అంటూ పెరగకపోవడం కొంత ఆత్మన్యూనతా భావాన్ని ఆపాదించి అది మనిషి తీరులో తెలిసిపోతుంటుంది. అదే దర్జా, ధీమా ఉంటే ఎన్నో రెట్లు బాగున్నట్లు అనిపించేవాడే?

"ఎక్కడ్రా మా విడిది?"

గిరి ముభావంగా ఉండడం పట్టించుకోకుండా బంగారమ్మ సుందరి దగ్గరికి వెళ్లింది.

●●●

"గిరిధారీ! అమాయకుడైన కన్న తండ్రిని చూడ్రా. నీకు పెళ్లనగానే ఎంతో ఉత్సాహపడ్డాడో తెలుసా? దారి ఖర్చులు లేవని డీలాపడిపోతే నేనిస్తానని తీసుకొచ్చా అందర్నీ.

మీ మావయ్యలు కూడా అంతంత మాత్రవే కద. సూరమ్మ కూడా మారింది. అసూయ, అసహనం అన్నీ తగ్గాయి. అమ్మన్న అంటే నీకు ఎంతో ఇష్టం కదా! అమ్మన్నని నీకు చెల్లెలిగా ఇచ్చిన పిన్ని ఆవిడ. అలా అని ఆలోచించు. కడుపు నిండా తినడానికుంటే ఆవిడ ఇంకోలా ఉండేదేమో.

పెద్ద మనసు చేసుకుని సంతోషంగా ఉండు. నేను, మీ మావయ్య స్నాతకం చెయ్యడానికి వల్లకాదు. గోత్రాలు వేరు. మా నాయన కదూ ఏదీ మా తోటలో జాం చెట్టుమీద మంచి కాయదొరుకుతే ఎలా నవ్వేవాడివీ అలా నవ్వు. ఇదిగో నీకోసం దోరజామకాయలు కూడా తెచ్చా."

గిరిని గదిలో కూర్చోపెట్టి అరగంటనుంచీ బ్రతిమాలుతోంది బంగారత్త.

నరహరి ఇంటిముందే పెళ్లి చేస్తున్నాడు. గేటుకీ వరండాకీ మధ్య చాలానే ఉంది జాగా. పక్కింటివాళ్లు మూడు గదులు విడిదిగా ఇచ్చారు.

సూరమ్మ ఇంటి వరండాలోనే కూర్చుంది.

అమ్మన్న ఆడపెళ్లివారింటి నుంచి పరుగెత్తుకుంటూ వచ్చింది.

"అన్నయ్యా! అమ్మా, నాన్న వచ్చారు. నాకెంత సంతోషంగా ఉందో తెలుసా?"

గిరి మొహం చూసి గుమ్మం దగ్గరే ఆగిపోయింది సంకోచిస్తూ.

"చూశావురా! నే చెప్పలే ఆనందంగా పెళ్లి చేసుకో. అనాధలా కాకుండా నీ వాళ్లంతా వచ్చారు. మీ పిన్ని దేనికీ పేచీ పెట్టకుండా చూసే బాధ్యత నాది." బంగారమ్మ కుర్చీలోంచి లేపి గిరిని వరండాలోకి తీసుకెళ్లింది.

"లోపలికి పద పిన్నీ!" అమ్మన్న అమాంతం వచ్చి, అమ్మని రెండు చేతుల్తో పట్టుకుని, పెట్టెలతో సహా గదిలోకి తీసుకు వెళ్లింది. కేశవుడు కొడుకుని దగ్గరకు తీసుకున్నాడు. అసంకల్పితంగా గిరి కూడా తండ్రిని హత్తుకున్నాడు.

దాదాపు పదిహేనేళ్ల తరువాత తండ్రి స్పర్శలో సుఖం. గిరి శరీరం కొద్దిగా వణికింది.

●●●

గిరి స్నాతకం పీటలమీద అలనాటి శ్రీరామచంద్రుడిలాగే మెరిసిపోతున్నాడు. పక్కనే కూర్చున్న కేశవుడి మొహంలో వింతకాంతి. సూరమ్మకి, కేశవుడికీ, గిరికీ పట్టుబట్టలు కొంది బంగారమ్మ.

ఎవరూ లేరనుకున్న గిరికి మగపెళ్లివారు కిటకిటలాడుతూ చేరారు. సుబ్బులు ఐదుగురు చెల్లెళ్ల భర్తలూ, పిల్లలూ... అందరూ గిరి పక్షం చేరిపోయారు.

మా పుట్టింట్లో ఇంతకాలానికి మగపిల్లవాడి పెళ్లి జరుగుతోందంటూ. మూడు రోజుల పెళ్లి చాలా సరదాగా జరిగింది.

నరహరి ఇచ్చిన రెండువేలలో యమునకి పట్టుచీర, రెండు జతలగాజులు, గొలుసు కొన్నాడు గిరి.

తనకి ఐదువందలు మాత్రం పెట్టి రెండు జతలు బట్టలు తీసుకున్నాడు.

పెళ్లిపందిట్లో చదివిస్తుంటే అందరూ మెచ్చుకుంటూ చూశారు.

యమునకి అందరిలో చాలా గర్వంగా అనిపించింది.

అసలు ఏమీ ఉండవేమో అనుకుంటే కావేరికి జరిగినట్లే తనకీ ఏ లోటూ లేకుండా జరుగుతోందని. చీరలమీద, నగలమీద ఎప్పుడూ వ్యామోహంలేదు తనకి. అయినా నలుగురిలో చిన్నబోకూడదు కదా!

సుందరీ, నరహరీ మగపెళ్లివారికి మర్యాదలు బాగా జరిపారు. తమ వాళ్లేకదా అని చులకన చేయకుండా. అందరికీ పట్టుబట్టలు పెట్టినా, లాంఛనాలు జరిపినా ఏడువేలకి మించలేదు ఖర్చులు.

విష్ణు అన్నగారికి చేదోడు వాదోడుగా అన్ని పనులూ చూసుకున్నాడు.

అప్పగింతల కార్యక్రమం కూడా. అంతా ఇంట్లో వాళ్లే కనుక సరదాగా గడిచిపోయింది. అంతా బాగా జరిగిపోతోందనుకున్న సమయంలో..

అమ్మన్న పెద్దగా కేకపెట్టింది.

అప్పటికి అందరూ అలిసిపోయి కాళ్లు సాగదీసుకుని నరహరి ఇంట్లో హాల్లో విశ్రాంతిగా కూర్చున్నారు. అమ్మన్న కేకతో, సూరమ్మ గట్టిగా ఏడుస్తున్న గొంతు కూడా వినిపిస్తోంది. విడిది ఇంట్లో ఏదో గొడవగా ఉందని పరుగెత్తుకుంటూ వెళ్లారు అందరూ.

కేశవుడు కిందపడిపోయి ఉన్నాడు. చేతుల్లో కాళ్లలో కదలిక ఏమీలేదు. పెళ్లి పనుల్లో పదిహేను రోజుల్నుంచీ అలసిపోయిన నరహరి, కిందపడిన కేశవుడ్ని చూడగానే పరుగున వచ్చాడు. బోర్లాపడున్న వాడిని తిప్పి, ముక్కు కిందవేలు పెట్టి చూశాడు. నాడి పట్టుకుని చూసి, పెదవి విరిచాడు.

విష్ణు అన్నగారి మొహం చూసి..

వెంటనే పెళ్లికి కుదిర్చిన టాక్సీ అతన్ని పిలిచి సాయం పట్టి కారులో ఎక్కించాడు.

9

గిరి స్తబ్ధుగా కూర్చుండిపోయాడు.

ఏం జరుగుతోంది? బాగా చిన్నతనంలో, అమ్మ ఉన్నప్పుడు ఎత్తుకుని ఆడించేవాడేమో నాన్న. ఆ తరువాత..

తనకి జ్ఞానం వచ్చినప్పట్నుంచీ పిన్ని వచ్చాక, ఎప్పుడూ దగ్గర కూర్చోపెట్టుకుని పలుకరించలేదు.

తాతగారి వద్దనున్న చనువు తనవద్దలేదు. అయినా జీవితంలో మొదటిసారి, మొన్ననే పితృపరిష్వంగంలోని హాయి, ప్రేమ అనుభవంలోకి వచ్చాయి. అటువంటిది. మూణ్ణాళ్ల ముచ్చటకాకుండానే ఇలా అన్నింటికీ దూరం చెయ్యడమే ఆ పైవాడి ఆటా, ఆనందమూనా? ఇంతేనా జీవితం అంటే.. అందుకునేలోపు అంత దూరం వెళ్లిపోవడమేనా?

"గిరిధారీ!" బంగారత్త పిలుపు మంద్రంగా వినిపించింది. శూన్యంలోకి చూస్తున్నట్లు బంగారమ్మని చూశాడు. పుత్రవాత్సల్యంతో గుండె, గొంతూ ఏకమై పోయాయి ఆవిడకి. కాళ్ల పారాణి ఇంకా ఆరనే లేదు. సంవత్సరాల తరువాత తండ్రినంటూ ముందు నిలబడి పెళ్లి జరిపించాడు.

రెండు రోజులయితేనేమీ గిరిధరి మొహంలో సంతోషం కనిపించింది.

ముందు వీడిని అయోమయంలోనుంచి బైటపడెయ్యాలి. తప్పదు.

"లే నాన్నా! నీ చేతిలో వెళ్లిపోవాలని ఇక్కడికి వచ్చాడేమో. రావులపాలెంలో అయితే నువ్వు వెళ్లనని భీష్మించుకునేవాడివి కాదూ.. మన చేతిలో ఏముంది కనుక... జరుగవలసిన కార్యక్రమం చూడాలి. అందరూ నీ దగ్గరికి రావడానికి సంకోచిస్తున్నారు. ఆ పిచ్చిపిల్ల యమునని చూడు. బిక్క మొహం వేసుకుని ఎలా చూస్తోందో!"

కేశవుడిని హాస్పిటల్‌కి తీసుకెళ్లడం కేవలం చివరి ఆశతోనే.

ఏమీ లాభంలేదని నరహరికి తెలుసు. కానీ ఆ మాట వైద్యుడు చెప్పాలి కదా! ఇంటికి తీసుకొచ్చారు కానీ, బైటరోడ్డు మీదే పడుకోబెట్టారు. పెళ్లి ఇల్లు.. ఇంట్లోకి తీసుకెళ్లడానికి వీల్లేదని పెద్దలు చెప్పారు.

గిరి మొద్దుబారిపోయిన మనసుతో అలా చూస్తుండగానే పెళ్లి చేయించిన పురోహితుడు వచ్చాడు.

"పెళ్లయి మూడు రోజులుకూడా లేదు. పదహార్రోజుల పండుగ అయితే కానీ ఇటువంటు క్రతువు చెయ్యకూడదు. కర్తృత్వం ఇతని మీద పెట్టి వర్ధులు గారితో జరిపిద్దాం.

నెలమాసికంలోపు ప్రాయశ్చిత్తం చేసి మామూలుగా తరువాతి కార్యక్రమాలు జరిపించచ్చు ఒక్కడే కొడుకు కనుక ఈ విధంగా చెయ్యక తప్పదు. ఇంకా సంతానం ఉంటే వాళ్లు చేసేవారు."

గురువుగారు చెప్పింది బాగానే ఉన్నట్లు అనిపించింది.

కాదూ కూడదనేవారు ఎవరూ కనిపించలేదు. నరహరికీ, సుబ్బులుకీ పెద్ద భారం తలమీంచి తీసేసినట్లయింది. పధ్నాలుగురోజులూ అయ్యాక ఎక్కడి వాళ్లక్కడికి వెళ్లిపోయారు.

గిరి కూడా రాజమండ్రి వెళ్లి డ్యూటీలో చేరిపోయాడు.

యమునని మూడు నెలలు అయ్యాక పంపుతామన్నారు.

ఈలోపు ఇల్లూ అదీ వెతుక్కోవాలికదా!

అంతవరకూ గిరి ఒక గదిలో కాలక్షేపం చేస్తున్నాడు.

"పోనీలెద్దూ! ఇదీ బాగానే ఉంది. వస్తూ పోతూ ఉంటే భార్యాభర్తలకి మంచి అవగాహన వస్తుంది." బంగారత్త వెళ్తూ అందరికీ ధైర్యం చెప్పి హుషారు చేసి వెళ్లింది.

●●●

గిరి నెలకొకసారి శని ఆదివారాలు వస్తున్నాడు.

అతనికొచ్చే జీతంలో సగం పైగా అద్దెకే పోయేలాగా ఉంది, ఒక్క గది తీసుకున్నా కూడా. యమున జీవితంలో మార్పేమీ లేదు. మామూలుగానే నడిచిపోతోంది. పెళ్లిళ్లయిన కొంతమంది స్నేహితురాళ్లు గుంటూర్లోనే ఉన్నారు. గిరి కొద్దిగా డబ్బులిస్తుండడంతో సినిమాలు చూడ్డం, సరదాగా తిరగడం మామూలే.

"చిన్నక్కా! కాలేజీలో చేరరాదూ? టైమ్ అంతా వేస్ట్ చేస్తున్నావు. నువ్వు సినిమాలకి పెట్టే డబ్బుతో కాలేజీ ఫీజు వచ్చేస్తుంది." ఒక ఆదివారం నచ్చ చెప్పబోయాడు ఆనంద్. ఇంట్లో ముగ్గురే ఉంటారు. పెద్ద పనేం ఉండదు. నరహరి ఎక్కువగా ఒంగోలులో ఉంటున్నాడు. పొగాకు సీజన్ బాగా ఉందంటూ.

యమునకి ఛరుమని కోపం వచ్చింది.

"నీకు ఇష్టంలేకపోతే చెప్పు. రేపే వెళ్లిపోతాను. మీ బావ ఎప్పుడు వచ్చి తీసుకువెళ్తారా అని నేను కూడా ఎదురు చూస్తున్నా. ఇప్పుడు చదువు సంధ్య అంటే మధ్యలో ఆపెయ్యద్దూ దండగ."

"అట్లా పోట్లాడతావేమిటక్కా! నీ మంచికోసమే కదా చెప్పాను. ముందు ముందు ఎప్పటికైనా ఉపయోగపడుతుందేమోనని" ఆనంద్ చిన్నబుచ్చుకుని వెళ్లిపోయాడు. అప్పుడు తెలియలేదు యమునకి. అటువంటి చేష్టల వల్ల జీవితంలో ఎంత నష్టపోవలసివచ్చిందో!

ఎవరూ అడిగేవారు లేరు. గిరి కూడా ఇది బాగానే ఉందనుకున్నాడేమో ఇల్లు వెదికే ప్రయత్నమే మానేశాడు.

ఒక రోజు విష్ణు వచ్చాడు. యమున పెళ్లయి సంవత్సరం అయింది.

"ఏమిటొదినా యమున ఇక్కడే ఉంది?"

"గిరికి ఇల్లుదొరకలేదుట. అప్పుడప్పుడు వచ్చి వెళుతున్నాడు."

విష్ణు సాలోచనగా చూశాడు. రాజమండ్రి పట్టణంలో ఇల్లే దొరకలేదా? గిరి ఇదే తన ఇల్లులాగా అనేసుకుంటున్నాడేమో.

చిన్నప్పుడే నరహరి దగ్గరికి వచ్చేశాడు.

అతన్నే తండ్రి స్థానంలో ఊహించుకుంటున్నాడేమో.

అతనికి బాధ్యత ఎప్పటికి తెలుస్తుందీ? వాళ్ల నాన్నలాగే తయారవుతున్నాడా? అప్పుడే గిరి, యమున ఇంట్లోకి వచ్చారు, మేటినీకి వెళ్లి.

"బాగున్నావా బాబాయ్? ఇప్పుడేనా రావడం?" యమున పలుకరించి, రెండు గ్లాసుల్లో నీళ్లు తెచ్చి గిరికొటిచ్చి, తనొకటి తీసుకుని కూర్చుంది.

"ఆ .. ఆఫీసు పనిమీద వచ్చాను. ఏం గిరీ ఇంకా ఇల్లు దొరకలేదా? మీ నాన్న సంవత్సరీకాలు కూడా అయిపోయినట్లున్నాయి"

నవ్వుతూ ఏదో చెప్పబోయిన వాడల్లా గిరి తీక్షణంగా నీళ్లు తాగడంలో మునిగిపోయాడు. యమున పళ్లు కొరికింది బాబాయి చూడకుండా. అందరికీ తమ సంగతే కావాలి.

సుందరి ఏదో పనున్నట్లు లేచి వెళ్లిపోయింది.

"ప్రతివారం ఇక్కడికి వచ్చే డబ్బు పెడితే ఇల్లు రాదూ! చుట్టు ప్రక్కల అంతా అప్పుడే ఆరాలు తీస్తున్నారు. సరైన ఉద్యోగంలేని వాడికిచ్చి తప్పు చేశామా" బాధగా అనుకుంది.

"లేదు బావా! చూస్తున్నా. అద్దెలు చాలా ఎక్కువగా ఉన్నాయి.. వచ్చేది సరిపోదేమోనని" నెమ్మదిగా వచ్చాయి గిరి నోట్లోంచి మాటలు.

"ఒక్క గది దొరికినా ఫరవాలేదు. మీరిద్దరే కదా? యమునని సెకండరీ గ్రేడ్ ట్రైనింగ్ అవమను. ఏ స్కూల్లో అయినా కళ్లకద్దుకుని ఇస్తారు. అంతగా తక్కువైతే నేను కొంత పంపిస్తాను."

●●●

"చిన్నక్కా నీకు ఉత్తరం. బావరాశారు. ఈసారి చాలా రోజులైనట్లుందే తనొచ్చి."

యమున గబగబా వచ్చి, ఏమీ మాట్లాడకుండా ఆనంద్ చేతిలో ఉత్తరం లాక్కున్నట్లు తీసుకుంది. ఎవరిమీద కోపం? ఉక్రోషం తనే చెప్పింది. ఇల్లు దొరికేవరకూ కనిపించద్దని. విష్ణు వచ్చి వెళ్లాక గిరిని కొత్తపేట ఆంజనేయస్వామి గుడికి తీసుకువెళ్లి, ఎవరూ లేని చోట కూర్చోపెట్టి గట్టిగా దెబ్బలాడింది.

కొన్ని రోజులనుంచీ అమ్మ కూడా ముభావంగా ఉంటోంది. ఆనంద్ సరేసరి. అంటీముట్టనట్టు ప్రవర్తిస్తున్నాడు. స్నేహితురాళ్లు ఎంత సరదాగా గడిపినా ఎప్పుడో ఒకప్పుడు పుల్లమాట అంటున్నారు. ఆ బాధంతా ఆ రోజు తీర్చేసుకుంది. ముక్కు ఎగరేస్తూ, ఎర్రబడ్డ కళ్లతో రోషంగా మాట్లాడుతున్న యమునని ఓదార్చాడు గిరి, ఇల్లు దొరికాకే వస్తానని.

వరండాలో పడక్కుర్చీలో కూర్చుని ఇన్‌లాండ్ కవరు విప్పింది.

గిరి రాసిన మొదటి ఉత్తరం. కవిత్వం, వర్ణనలూ ఉంటాయని ఊహించకపోయినా మరీ ఇంత చిన్నగానా! నవలల్లో హీరోయిన్‌కి రాసినట్లు ఉండక్కర్లేదు. పడక్కుర్చిలో కూర్చున్నంతసేపు పట్టలేదు. "శనివారం వస్తున్నాను. ఆదివారం బయల్దేరి ఇక్కడికి వచ్చేద్దాం. రెడీగా ఉండు." అలా వెనక్కి వాలిపోయి కూర్చుండిపోయింది. ఏమిటో అంతా వెల్తిగా అనిపించింది. బుర్రంతా ఖాళీ అయిపోయినట్లు శరీరంలో శక్తి అంతా ఎవరో లాగేసినట్లు, పెదవులు వణుకుతుండగా, చేతిలో కవరు వెనక్కీ ముందుకీ తిప్పి చూసింది. కళ్లల్లోంచి నీళ్లురాలడానికి సిద్ధంగా ఉన్నాయి.

అటుగా వచ్చిన ఆనంద్ అక్క స్థితి చూసి, గాభరాగా వెళ్లి అమ్మని పిలుచుకొచ్చాడు.

"ఏమయిందే యమునా? గిరికులాసానా? అలా ఉన్నావేమిటి?"

యమునని కుర్చీలోంచి లేపబోయింది. అలా కిందికి జారి భోరుమంది యమున. యమున దుఃఖం చూస్తుంటే కడుపు తరుక్కుపోయింది సుందరికి. ఆడుతూ పాడుతూ తిరిగే పిల్ల ఏమయింది? ఏమీ పట్టించుకోనట్లు మొండిగా ఉంటుంది కానీ, మామూలు ఆడపిల్లకుండే కోరికలు ఉండవా? పెళ్లయిన కొత్త సంవత్సరం, పండగలనీ సారెలనీ అత్తవారూ వాళ్లు వస్తూపోతుండడం ఏ ముచ్చటా తీరలేదు. పైగా అందరూ చులకనగా చూసేవాళ్లే. కన్న తల్లి హృదయం తల్లడిల్లిపోయింది. "ఊరుకోరా! మా అమ్మవి కదూ! ఏం జరిగింది? నేనున్నాను కదా నీకు. చెప్పు తల్లీ!" అమ్మ ఓదారుస్తుంటే ఇంకా గట్లు తెగిన వరద నీరులా వచ్చింది యమున కళ్లలోంచి నీరు. ఎప్పట్నుంచో దాచుకున్న బాధంతా బైటికి వచ్చింది. ఉద్ధృతం తగ్గాక, చేతిలో ఉన్న ఉత్తరం అమ్మకిచ్చింది.

"మంచిదేకదమ్మా! చక్కగా వెళ్లు. హాయిగా ఉండండి. మీకు ఏం కావలసినా మేమున్నాం. అమ్మని వదిలి వెళ్లాలనా పిచ్చిపిల్లా ఎంతదూరం అనీ? దా లేచి మొహం కడుక్కో. నీక్కావలసిన సామాన్లు లిస్ట్ రాద్దాం. బజారు కెళ్లి కొనుక్కుని అన్నీ సర్దుదాం. అక్క వెళ్లలే అలాగే నువ్వు కూడా."

(కొనసాగింపు వచ్చేసంచికలో)

Click here to share your comments on this story